

Szótár Krúdy olvasásához

Új kiadásban jelennek meg a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában Krúdy Gyula válogatott művei. Újra útnak indult hát a vörös postakocsi. A postillonkalapos kocsis belefűjt kürtjébe, s ez a kürtszó különös ízeket, hangulatokat, párába vesző álombéli tájakat, sóhajos vallomásokat ígérő utazásra hív.

De elfogadhatja-e a meghívást, felülhet-e a mai olvasó az útibatárra; társulhat-e Alvinczi Eduárdhoz, Rezeda Kázmérhoz, Evelin kisasszonyhoz és Fátvol Erzséhez? Érti-e szavukat, rejtett utalásaikat, s mindazt, ami mögöttük van? Bólint-e ugyanúgy egy-egy régi pesti utca vagy kocsmá, nagy hírű fogadó nevének hallatán, mint szélebernyeges, őszi ködökkel ölelkező útitársai? Félő, hogy nem. Félő, hogy Rezeda úrék nem szorítanak helyet neki maguk mellett a széles bőrülésen. Bosszantaná őket, hogy minduntalan magyarázniuk kellene: kik is azok a „divettek”, vagy az „elszánt arcú markók”, akik a bécsi gyorsal érkeznek minden májusban Pestre; merre esik a Zöld vadász, a Vörös béka, a Kék macska. (A pestbudai természetesen, s nem a váradi.) Szeméretnek, hogy nem látogatta lelkiismeretesen a latinórákat, s a régiségtanban sem merült el kellőképpen. Félő, hogy végül is egy udvarias főbiccentéssel elköszönének tőle, mint az olyan emberektől szokás, akikkel nem sikerül közös nyelvet kialakítanunk. Útravalóul netán azt tanácsolnák tudatlan útitársuknak: lapozza fel az Idegen szavak szótárát, hátha az eligazítja, okosabbá, s felkészültebbé teszi.

De az olvasó, mint a legtöbb jó tanáccsal, ezzel sem érne sokat, mert a nevezett gyűjteményben a Krúdy-művek francia, latin, német és más eredetű szókészleté-

nek csak egy hányada lelhető fel. Noha az életműsorozatból eddig nyolc kötet már megjelent, talán még nem lenne késő, ha a kiadó összeállítana egy magyarázó szótárt azokból a szavakból, kifejezésekből, nevekből, amelyek más közkezen forgó kiadványokból hiányzanak. Egy ilyen kis kötet nem csupán szótárral szolgálhatna, hanem valószínűleg művelődéstörténeti ABC-ként is. Köztudomású ugyanis, hogy Krúdy életművéből a korabeli viselkedési, öltözködési, étkezési és egyéb szokásokból is bőséges ízelítőt kap az olvasó. Ezek jobb megértéséhez pedig éppen e kiveszőben levő, feledésbe fakuló szavak, nevek ismerete lehetne az egyik kulcs.

Krúdy Gyulától tudjuk, hogy a XIX. század utolsó harmadában a nők Cleo de Merode módjára a fülükre fésülték hajukat; hogy a vörös postakocsi utasainak utazótáskáját ripszből, azaz virágszövetből varrták nagyanyáink; hogy a legjobb pestbudai vendéglőkben Brillat-Savarin receptje szerint főzték a tyúkhúslevest; hogy a Bach-korszakban színészvásárt tartottak a Pannonia előtt; hogy a tudásvágyó dámák és delnők a belvárosi Lauffer-féle kölcsönkönyvtárat látogatták, s kávéjukhoz Breslmayer zsemlét ettek. De ki volt Cleo de Merode, Brillat-Savarin, Lauffer és Breslmayer, s merre talál-nánk ma még a Pannoniát vagy a kölcsönkönyvtárat?

Olyan kérdések ezek, amelyekre az Utazások a vörös postakocsit és a többi románt kézbe vevőnek csak egy Krúdy-szótár adhatna választ. Ne érezze tudatlan-nak magát, ne feszengjen a mai olvasó, ha Alvinczi Eduárd, Rezeda Kázmér, Evelin kisasszony és Fátvol Erzsébet társaságában kívánja idejét tölteni.

(ábrán)